

Oponentský posudok habilitačnej práce

Meno autora: PhDr. Ivan Rác, PhD.

Názov habilitačnej práce: Práca s páchatelmi domáceho násillia

Meno oponenta: doc. PhDr. Martina Žáková, PhD.

Pracovisko oponenta: Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra sociálnej práce, Univerzitné nám. 1, 918 43 TRNAVA

Aktuálnosť zvolenej témy

Domáce násillie je témou, ktorá je veľmi aktuálna a v čase, keď boli celé rodiny nútené, kvôli pandémie COVID-19, zostať zatvorené v byte/dome, sa ukázalo, že ide o tému, ktorej nie je venovaná adekvátna pozornosť. To, že sa na Slovensku venujeme popisu domáceho násillia, pomáhame obetiam domáceho násillia, je správne, ale je potrebné sa venovať aj samotným páchatelom tohto násillia. Na základe vyššie uvedeného veľmi pozitívne hodnotím snahu autora venovať sa téme domáceho násillia aj z druhej strany – zo strany jej páchatelov a práci s nimi.

Cieľ habilitačnej práce

V úvode habilitačnej práce autor uvádza, že cieľom práce je: „... poukázať na prácu s klientmi, ktorí boli odsúdení podmieneným trestom odňatia slobody za trestný čin § 208 Trestného zákona (týranie blízkej a zverenej osoby), prípadne v súbehu s ďalším trestným činom a bol im súdom nariadený probačný dohľad.“ Takto stanovený cieľ nepovažujem za dostatočný pre habilitačnú prácu. Prečo autor chce poukázať na niečo? Prečo neskúma, alebo aspoň nemapuje či nepopisuje?

Rovnako je to aj v prípade výskumného cieľa. Autor v úvode práce uvádza, že cieľom jeho výskumu je: „... poukazovať na mnohé bariéry, s ktorými sa probační a mediálni úradníci stretávajú pri výkone svojej profesie ...“ Prečo má autor ambíciu iba poukazovať na niečo? Cieľom výskumu má byť niečo zistiť, vyskúmať. Za vhodnejšiu považujem ďalšiu časť výskumu, kde autor uvádza, že bude: „mapovať a analyzovať anonymizovanú osobnú sociálnu anamnézu páchatelov násillia na ženách ... prostredníctvom kvalitatívnej obsahovej analýzy spisov a zistiť, aké metódy, príp. techniky uplatňujú probační a mediálni úradníci pri práci s páchatelmi násillia na ženách ...“. Táto časť cieľa však nie je úplne v súlade s hlavným cieľom. Autor neuvádza ani v časti 4.2 (Ciele výskumu), prečo sa rozhodol pre tento čiastkový cieľ. Zistiť, aké metódy a techniky používajú úradníci pri práci s páchatelmi násillia prostredníctvom analýzy spisov však nepovažujem za kvalitatívnu výskumnú metódu.

Autor si stanovil ešte jeden čiastkový cieľ práce: „identifikovať prejavy a formy násilia, ktoré páchali vo vzťahu k partnerkám (manželkám)“.

Obsahová stránka habilitačnej práce

Habilitačná práca je v úvode venovaná vymedzeniu základnej terminológie, kde autor uvádza aj znaky či symptómy referujúce násilie.

Autor do prvej kapitoly zahrnul aj históriu výskumu násilia na ženách, pričom vôbec nezdôvodňuje jej zaradenie. v súvislosti s názvom predloženej práce som skôr očakávala, že keď už autor uvádza históriu výskumov, tak sa zameria na výskumy skúmajúce páchatelov násilia a nie na výskumy násilia na ženách všeobecne. Ďalšia podkapitola charakterizuje páchatelov násilia. Autor v nej popisuje typológiu, osobnosť a charakter páchatel'a násilia (nie je charakter súčasťou osobnosti?). Táto podkapitola by mala byť jednou z nosných. Je však neusporiadaná, informácie v nej sú neprepojené, autor neanalyzuje typológie jednotlivých autorov. Niektoré z nich porovnáva, ale nedostatočne. Autor v tejto podkapitole tiež uvádza informácie, ktoré sa netýkajú osobnosti.

Druhá kapitola (Intervenčné programy pre páchatel'ov násilia na ženách) je príliš krátka (12 strán). Autor uvádza, že na Slovensku viac-menej neexistujú programy, ktoré by sa zameriavali na prácu s páchatel'mi násilia na ženách a preto som očakávala, že podrobnejšie popíše programy realizované v zahraničí, čo v práci absentuje. Podkapitola 2.1 je nazvaná Štandardy a postupy zavedenia sociálno-intervenčných programov pre páchatel'ov násilia na ženách na Slovensku. V tejto časti práce som však žiadne štandardy a ani postupy, ktoré by popisovali možnosť zavedenia intervenčných programov nenašla.

Tretia kapitola je venovaná popisu probácie, jej cieľom a úlohe. Táto kapitola je, podľa môjho názoru, najlepšie spracovaná, aj keď aj v nej sa nachádzajú určité nedostatky, napr. neprepájanie jednotlivých častí práce.

Štvrtá kapitola predstavuje autorov výskum. Autor si zvolil kvalitatívny výskumný dizajn, konkrétne sa rozhodol pre kvalitatívnu obsahovú analýzu spisov probantov. Stanovil si výskumné otázky. Nie všetky však sú kvalitatívne (napr. „Aký sociálny, ekonomický status majú páchatelia násilia ...? Kde žijú?“ „Je možné identifikovať zlomový moment začatia násilia?“ apod.).

Výskumnú vzorku tvorilo 6 probačných a mediačných úradníkov/úradníčok pôsobiacich na okresných súdoch v SR a 6 mužov, ktorí boli odsúdení za trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby a mali nariadený probačný dohľad. Neuvádza však, akým spôsobom si ich vybral a prečo práve 6 úradníkov a 6 trestaných osôb.

Autor v práci neuvádza, akým spôsobom spracoval získané dáta. Dáta získané zo spisov nie sú spracované nijako, autor v práci iba uvádza niektoré údaje zo spisov. Odpovede na otázky položené probačným a mediačným pracovníkom autor okódoval

a následne z kódov vytvoril kategórie, ktoré tematicky usporiadal. V práci chýba diskusia a odporúčania, napriek tomu, že posledná časť práce má v názve odporúčania.

Formálna stránka habilitačnej práce a práca s literatúrou

Autor pri vypracovávaní habilitačnej práce nedodržel normu ISO 690, zoznam použitej literatúry nie je v súlade s ISO 690.

Autor pracoval s 66 zdrojmi, pričom iba 18 je zahraničných a 7 z nich je o tom, ako realizovať výskum. Na základe uvedeného musím konštatovať, že autor pracoval s veľmi nízkym počtom zdrojov. Uvedomujem si, že ide o tému, ktorá býva menej spracovávaná a preto je problematickejšie nájsť dostatok literatúry, ale v zahraničí sa autori predmetnej téme venujú a publikácií (teoretických aj výskumných) je dostatok.

Podkapitola 2.2 je napísaná prebratím informácií iba z 2 zdrojov (prevažne z 1 zdroja – Vavro, Hutta, Karásková 2017).

V práci sa na niektorých miestach nachádzajú nezrozumiteľné vety. Napr. s. 20: „Podľa autora Jewkesa existujú dve teórie v etiologickom výskume, ktoré ovplyvňujú správanie partnera. Aká teória je schopná ovplyvniť správanie jedinca?“

Na s. 17 autor uvádza názov podkapitoly a za ním je index 20, či nie je štandardné.

Na s. 19 autor nesprávne uvádza alkoholizmus, nezamestnanosť ako charakteristiku správania.

Tabuľka 1 na s. 49-50 je neprehľadná.

Celá predložená práca nie je veľmi obsiahla, navyše v nej autor uvádza teoretické informácie o kvalitatívnom výskume (s. 54-55), ktoré nie sú pre potreby predloženej habilitačnej práce vôbec potrebné.

Na s. 19 autor uvádza typológiu násilných mužov podľa Elbowa pod čiarou. Prečo nie je táto typológia súčasťou textu habilitačnej práce?

Na začiatku podkapitoly 4.1 autor uvádza aktuálne výskumy v skúmanej problematike, pričom začína výskumom o skúsenostiach žien so zažitým násilím, ktorý uskutočnila FRA (Agentúra EÚ pre základné práva) v roku 2014. Prečo autor neuvádza aj novšie výskumy?

V práci sa na viacerých miestach nachádzajú gramatické či štylistické chyby (napr. na s. 5: „Teoretické východiská mapujú problematiku násilia páchaného na ženách optikou analýzy samotných páchatel'ov.“, S. 71:“ Syn má trinásť rokov, má slabšiu imunitu, navštevuje zš, nevie sa však po jej skončení.“, s. 94: „Vysoký počet klientov, nedostatočne vybavená kancelária, kde sa musia tlačiť minimálne dve.“).

Záver

Predložená habilitačná práca sa venuje problematike práce s páchatelmi domáceho násillia, ktorá býva na Slovensku veľmi málo spracovávaná, pričom ide o problematiku veľmi závažnú. V poslednom období sme zaznamenali, že ide o rozšírenejší problém, ako sme predpokladali a preto som uvítala predloženú publikáciu. Predložená práca však má aj viaceré závažné nedostatky v teoretickej a aj vo výskumnej časti. Za najzávažnejšie nedostatky považujem nedostatočne spracované získané dáta, absenciu diskusie a odporúčaní.

Na základe vyššie uvedeného prácu neodporúčam k obhajobe.

Trnava, 20. 06. 2021

Martina Žáková